

Hur tar du dig till skolan?

Resvaneundersökning om elevers skolvägar i Sävsjö 2022

Sammanfattning

Under november och december 2022 fick elever på tre skolor i Sävsjö möjlighet att svara på frågor om deras skolvägar. Syftet var att få en bild av hur eleverna transporterar sig till och från skolan och att kunna använda resultatet i framtida planering för säkra och trygga skolvägar.

Resultatet från undersökningen används bland annat för att skapa bättre skolvägar för elever i Sävsjö.

Enkäten besvarades av elever på skoltid med hjälp av ett digitalt enkätverktyg och eleverna som fick svara på enkäten gick i årskurserna 3-9. Enkätens utformning hade ett antal brister som behöver ses över om metoden används igen. Läs mer i metod-avsnittet.

Resultatet från enkäten visar att de elever som bor i Sävsjö och som bor väster om järnvägen i mindre grad går eller cyklar till eller från skolan än de som bor öster om järnvägen. Andelen elever totalt som går till eller från skolan är 67-70 procent och andelen som cyklar är 35 procent, medan andelen som åker bil är 36-40 procent.

Bland de elever som åker bil är anledningen oftast att det är för långt att gå eller cykla till skolan eller att en vuxen lämnar eller hämtar eleverna på vägen till eller från jobbet. Av eleverna som går eller cyklar gör de flesta det ensamma (fler än 60 procent), och minst andel av eleverna gör det tillsammans med sina föräldrar (färre än 10 procent).

En majoritet av eleverna (88 procent) tycker att det känns tryggt att ta sig till eller från skolan. Bland de som inte gör det är orsakerna framför allt osäkra trafiksituationer, personrelaterade situationer som skapar otrygghet eller bristande belysning.

Jämfört med hur eleverna faktiskt tar sig till eller från skolan är det färre elever som vill gå eller cykla och fler som vill åka buss, tåg eller skolskjuts. På grund av brister i enkätens utformning är det svårt att veta hur många som skulle vilja åka bil jämfört med idag.

Innehåll

Sammanfattning.....	2
Inledning.....	4
Metod.....	4
Resultat och analys.....	5
Frågor om eleverna.....	5
Transportmedel för resväg till och från skolan.....	8

Rapporten framtagen av: Sävsjö kommun, januari 2023

Telefon: 0382-152 00

E-post: kommun@savsjo.se

Medverkande vid framtagande: Andreas Grennborg, Emma Nordstrand
och Kristin Nilsson

Bild på förstasidan: Rosemarie Engblom

Inledning

Under november och december 2022 fick elever på tre skolor i Sävsjö möjlighet att svara på frågor om deras skolvägar. Syftet var att få en bild av hur transporterna till och från skolan ser ut och kunna använda resultatet i framtida planering för säkra och trygga skolvägar.

En av åtgärderna som resultatet används till är arbetet med att förbättra miljön för oskyddade trafikanter i Sävsjö västra centrum. Eftersom skoleleverna som bor på västra sidan om järnvägen går i skolan på östra sidan om järnvägen passerar alla som går eller cyklar någon av passagerna över järnvägen. En av de viktigaste passagerna går genom tunneltorget och genom den västra centrummiljön. Genom att få en uppskattning över hur många av eleverna som bor väster om järnvägen och som går, cyklar eller åker bil idag kan effekterna av åtgärder i syfte att förbättra situationen för oskyddade trafikanter följas upp och mätas.

Förutom att ta reda på andelen av eleverna som bor väster om järnvägen som går eller cyklar till skolan är enkäten också ett viktigt underlag för andra typer av åtgärder för en tryggare och säkrare skolväg. Det kan bland annat handla om enklare åtgärder som förbättrad belysning eller mer komplicerade ombyggnationer av trafikmiljön i anslutning till skolorna.

Metod

Resvaneundersökningen har tagits fram av kommunens utvecklingsavdelning och kommunikationsavdelning med stöd från gata- och parkenheten.

Verktyget ESmaker användes för att samla in och analysera de svar som kom in i enkäten. Skoleleverna fick på lektionstid möjlighet att svara på enkäten i datorer eller surfplattor.

Eleverna svarade på enkäten under november-december 2022. Tidpunkten för svaren påverkade en del av svaren. Bland annat angavs det i fritextrutor att väder, kyla och mörker var anledningar till att hellre åka bil än att gå eller cykla. Om enkäten ska skickas ut igen för att jämföra svaren från den här enkäten är det viktigt att skicka ut den på samma tid på året.

Enkäten bestod av tio frågor, varav ett antal var standardfrågor för att få reda på var eleverna bor, vilken skola de går i, vilken årskurs de går i samt kön.

Övriga frågor handlade om resvägen till och från skolan. Bland annat fick eleverna svara på hur de oftast tar sig till skolan och hur de tar sig från skolan och hem. Som alternativ fick de svara om de går, cyklar, åker buss eller tåg, åker bil eller åker skolskjuts. De fick också möjlighet att ange annat färd sätt. Eleverna fick möjlighet att ange flera alternativ om de ville.

De elever som svarat att de åker bil till eller från skolan fick svara på frågan varför de åker bil. De fick fyra alternativ, eller möjlighet att ange annan anledning. Även här fick de möjlighet att ange flera alternativ om de ville. De alternativ som fanns på frågan var: "Det är för långt för att cykla eller gå", "Vägen till skolan känns otrygg", "Vuxen lämnar/hämtar mig på väg till/från jobbet" och "Mina föräldrar tycker att det är farligt att gå eller cykla".

Eleverna som svarade att de cyklar eller går till eller från skolan fick svara på om de tar sig själv till skolan eller om de får sällskap. De fick fyra alternativ: Jag går eller cyklar ensam, med kompisar, med syskon eller med vuxen. Även här fanns möjligheten att ange flera alternativ.

Nästa fråga handlade om trygghet. Eleverna fick frågan om de tycker att det känns tryggt att ta sig till och från skolan. Här fick de svara ja eller nej. De hade också möjlighet att svara vet inte eller vill inte svara. De som tyckte att det känns otryggt fick berätta varför i en fritextruta.

Eleverna fick också svara på hur de själva skulle vilja ta sig till skolan om de fick välja själva. Förutom fem svarsalternativ fanns möjligheten att svara i en fritextruta om de ville ta ett annat alternativ. Alternativen som fanns var: "Jag vill gå hela vägen", "Jag vill bli avsläppt en bit ifrån och gå sista biten", "Jag vill cykla", "Jag vill åka buss eller tåg" eller "Jag vill åka skolskjuts".

Eftersom syftet med enkäten var att undersöka förutsättningarna för säkra skolvägar för de elever som passerar igenom Sävsjö centrum valdes tre skolor som ligger centralt i Sävsjö ut: Vallsjöskolan, Sävsjö kristna skola och Hofgårdsskolan. De elever som fick svara på frågorna gick i årskurserna 3-9. Totalt går ungefär 300 elever på Hofgårdsskolan, 350 på Vallsjöskolan och 120 på Kristna skolan.

Efter att resultatet kommit in har ett antal brister i enkäten upptäckts.

- På frågan om vilken del i Sävsjö man bor i fanns möjlighet att svara på ett antal områden. Dessa redovisades på en karta för att göra det enklare att hitta. Kistegårdsområdet fanns med som alternativ i enkäten men hade inte blivit utritat på kartan.
- På frågan om hur eleverna helst skulle vilja ta sig till skolan fanns inte "med bil" som alternativ, därför svarade många det i fritext. Om det hade funnits som alternativ är det möjligt att ännu fler hade svarat det.

Resultat och analys

Totalt svarade 407 på enkäten. Nedan redovisas antalet elever på varje skola, antalet elever i varje årskurs samt könsfördelningen mellan eleverna. Efter det redovisas var eleverna bor och – för de som bor i Sävsjö – vilket område de bor i.

Frågor om eleverna

Andelen elever som svarat från respektive skola är tillräcklig för att få ett bra underlag. På Vallsjöskolan går elever från 1:an till 6:an och på Hofgårdsskolan går elever från 7:an till 9:an och på Sävsjö Kristna Skola går elever från 1:an till 9:an. I den här undersökningen har elever från 3:an och uppåt getts möjlighet att svara. Svarefrekvensen har varit något högre bland elever i de högre årskurserna än i de lägre. Könsfördelningen mellan eleverna är relativt jämn.

På frågorna om elevernas bostadsort är svaren väntade. Eftersom upptagningsområdet framför allt gäller Sävsjö tätort och eftersom ungefär

hälften av kommunens invånare bor i tätorten är det väntat att den största andelen av de svarande bor i Sävsjö. Boenden i Vrigstad och Stockaryd kan åka in till Sävsjö för att gå på någon av högstadieskolan Hofgårdsskolan eller på Sävsjö Kristna Skola som är en friskola. Fördelningen mellan bostadsområdena i Sävsjö är också väntad och speglar den ungefärliga befolkningsfördelningen för områdena. Spången, Tällevad, Kistegårdsområdet, Ljungaområdet och delar av Djurgårdsområdet utgör upptagningsområde för Vallsjöskolan.

Vilken skola går du på?

Tabell 1: Vilken skola går du på?

Namn	Antal	Procent
Vallsjöskolan	168	41,9
Sävsjö Kristna Skola	15	3,7
Hofgårdsskolan	218	54,4
Total	401	100

Vilken årskurs går du i?

Tabell 2: Vilken årskurs går du i?

Namn	Antal	Procent
3:an	42	10,4
4:an	39	9,7
5:an	45	11,2
6:an	42	10,4
7:an	65	16,1
8:an	92	22,8
9:an	78	19,4
Total	403	100

Könstillhörighet

Tabell 3: Kryssa det alternativet som stämmer in på dig. Jag är...

Namn	Antal	Procent
Tjej	174	43,1
Kille	215	53,2
Annat	1	0,2
Jag vill inte svara	14	3,5
Total	404	100

Var bor du?

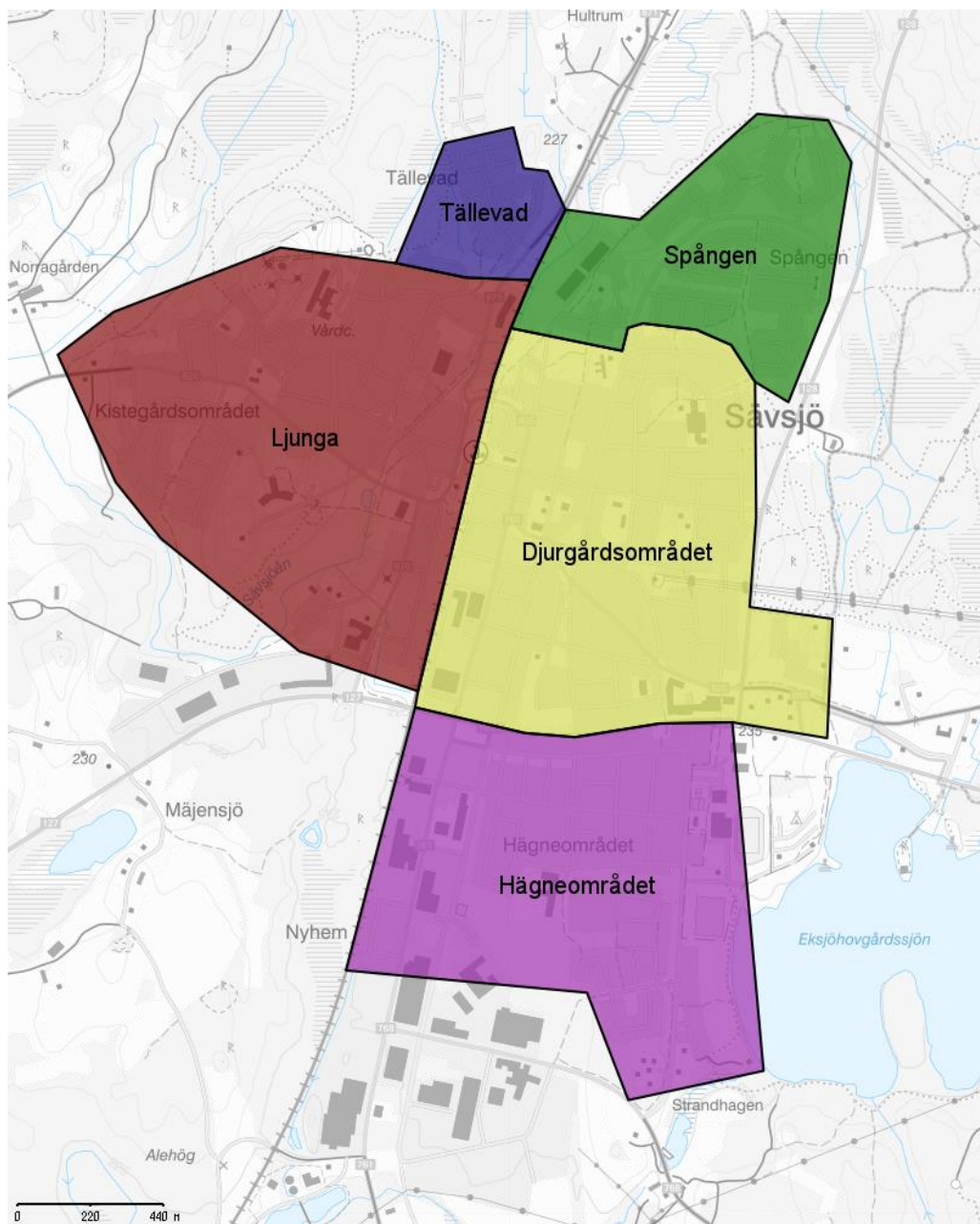
Tabell 4: Var bor du?

Namn	Antal	Procent
Jag bor i Sävsjö	293	76,3
Jag bor i Vrigstad	43	11,2
Jag bor i Stockaryd	8	2,1
Jag bor på landsbygden	40	10,4
Total	384	100

Du som bor i Sävsjö – i vilket område bor du?

Tabell 5: Du som bor i Sävsjö – i vilket område bor du?

Namn	Antal	Procent
Hägneområdet	45	14,4
Djurgårdsområdet	63	20,2
Spången	43	13,8
Tällevad	16	5,1
Kistegårdsområdet	5	1,6
Ljungaområdet	52	16,7
Annat eller vet inte	88	28,2
Total	312	100

Figur 1: Karta över vilka områden eleverna kunde välja på.

Transportmedel för resväg till och från skolan

Hur tar du dig oftast till skolan?

Generellt är det en stor andel av eleverna som går eller cyklar till skolan. Eftersom det var möjligt att svara på flera av svaren i frågan så går det inte att lägga ihop olika svar för att se hur stor andel som både går **och** cyklar till exempel. Men det vanligaste färdssättet är utan tvekan att gå till skolan – vilket två tredjedelar av eleverna gör. Efter det kommer färdssätten bil och cykel på

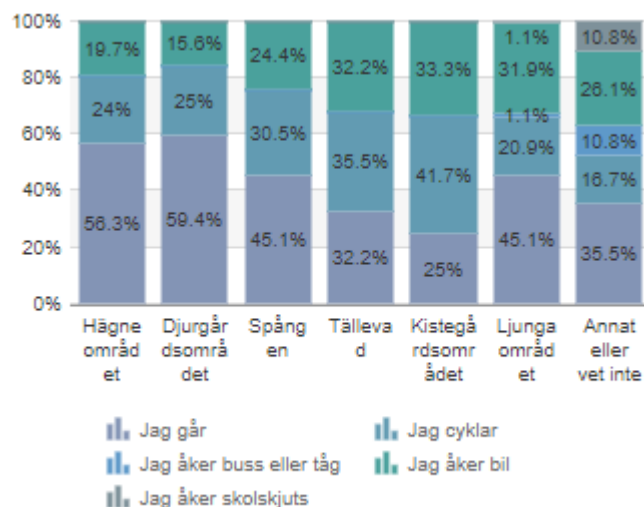
strax över en tredjedel av eleverna vardera. Buss, tåg och skolskjuts är mer ovanligt – vilket till stor del troligen beror på att Vallsjöskolans upptagningsområde begränsas till Sävsjö tätort och att många av eleverna helt enkelt bor för nära för att kunna åka buss, tåg eller skolskjuts.

Bland fritextsvaren går det att se att en del av eleverna har möjlighet att själva köra A-traktor eller moped.

Tabell 6: Hur tar du dig oftast till skolan?

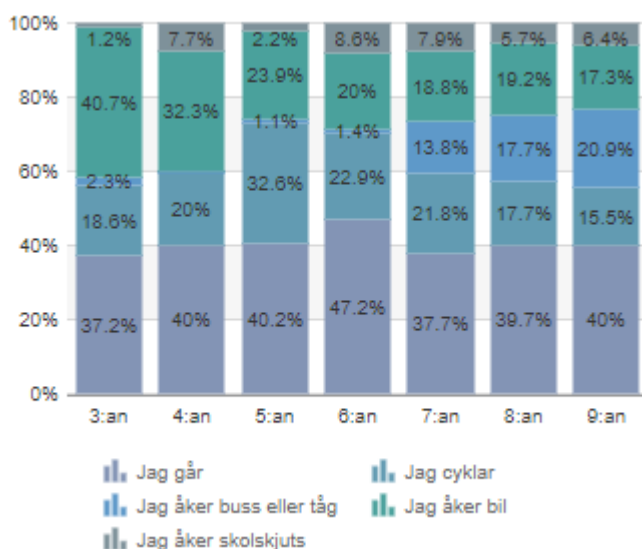
Namn	Antal	Procent
Jag går	267	66,8
Jag cyklar	139	34,8
Jag åker buss eller tåg	67	16,8
Jag åker bil	158	39,5
Jag åker skolskjuts	37	9,2
Total	668	167

I figur 2 redovisas hur eleverna tagit sig till skolan baserat på var de bor någonstans i procent. Områdena västar om järnvägen sticker ut – från Ljungaområdet, Tällevad och Kistegårdsområdet åker fler bil än från de andra områdena.

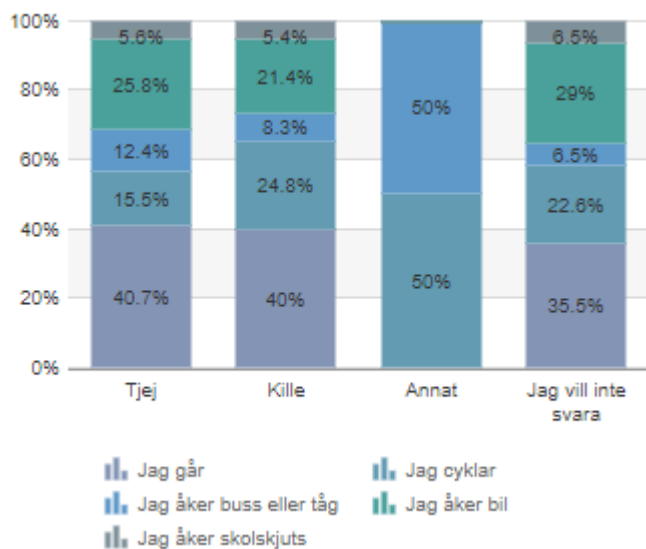
Figur 2: Hur tar du dig oftast till skolan – sorterat efter bostadsområde i Sävsjö.

Elevernas färdssätt sorterat efter vilken årskurs de går i redovisas i figur 3. I grafen framgår det att andelen elever som åker bil stadigt minskar från 3:an till 9:an. I stället ökar andelen personer som antingen går eller cyklar. Bland eleverna som går på högstadiet (7:an-9:an) åker fler buss eller tåg eftersom även elever från Vrigstad går på högstadiet i Sävsjö.

Figur 4: Hur tar du dig oftast till skolan – sorterat efter årskurs.

I figur 4 sorteras färdssätt efter kön på eleverna. Även här är det möjligt att se ett mönster. Tjejerna åker bil, buss eller tåg i högre utsträckning och killarna cyklar mer.

Figur 3: Hur tar du dig oftast till skolan – sorterat efter kön.

Hur tar du dig oftast från skolan och hem?

Jämfört med resan till skolan går det att se att andelen elever som går eller cyklar hem från skolan är större än till skolan och att andelen elever som åker bil hem är färre än till skolan. Det kan ha att göra med elevernas scheman i förhållande till sina föräldrar och att eleverna helt enkelt får skjuts till skolan

men går eller cyklar hem eftersom de slutar tidigare än sina föräldrar. I övrigt är förhållandena mellan färdstegen liknande till som hem från skolan.

Tabell 7: Hur tar du dig oftast från skolan och hem?

Namn	Antal	Procent
Jag går	280	70,2
Jag cyklar	141	35,3
Jag åker buss/tåg	73	18,3
Jag åker bil	145	36,3
Jag åker skolskjuts	36	9
Total	675	169,2

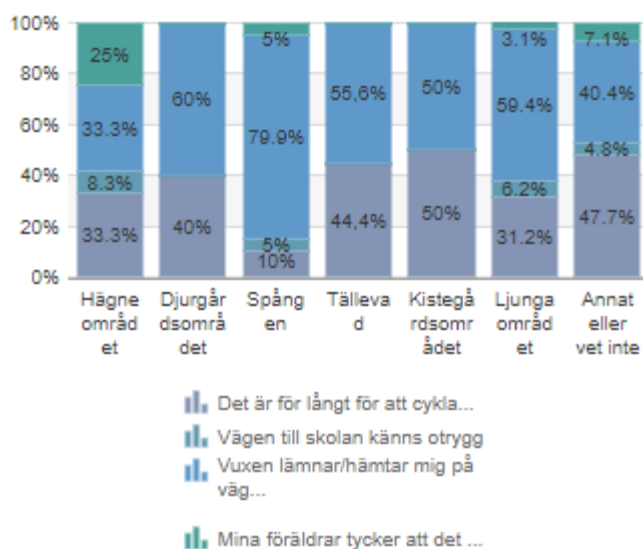
För dig som åker bil – varför åker du bil?

På frågan om varför eleverna åker bil stack två svar ut. Antingen tyckte eleverna att det var för långt att cykla eller gå, eller så åkte eleverna med en vuxen på väg till eller från jobbet. Ett fåtal tyckte att vägen till skolan känns otrygg eller att föräldrarna tycker att det är farligt att gå eller cykla. På frågan var det också möjligt att ange andra anledningar i fritext. Exempel på det var att det var dåligt väder eller att man inte ville bli försenad då det går fortare att åka bil.

Tabell 8: För dig som åker bil – varför åker du bil?

Namn	Antal	Procent
Det är för långt för att cykla eller gå	70	47
Vägen till skolan känns otrygg	7	4,7
Vuxen lämnar/hämtar mig på väg till/från jobbet	81	54,4
Mina föräldrar tycker att det är farligt att gå eller cykla	9	6
Total	167	112,1

Sorterat efter var eleverna bor finns det tydliga skillnader. Spången anses inte ligga för långt för att cykla eller gå – de eleverna som bor där åker bil framför allt eftersom vuxna hämtar eller lämnar på väg till jobbet. Det är också värt att notera att från Hägneområdet har 25 procent av eleverna svarat att föräldrarna tycker att det är farligt att gå eller cykla.

Figur 5: Varför åker du bil – sorterat efter bostadsområde.

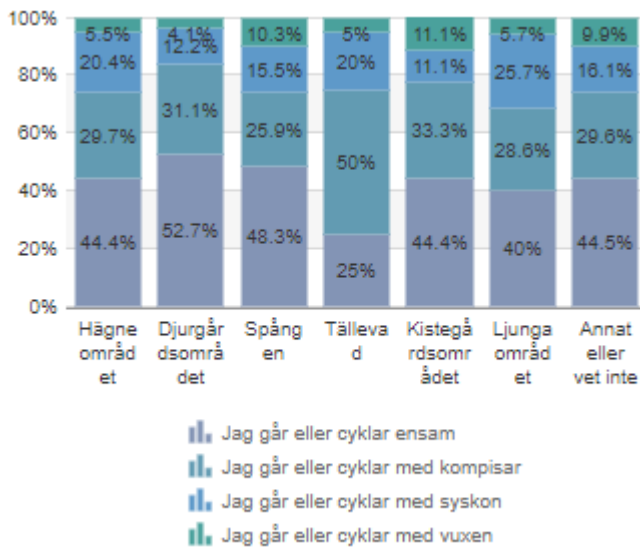
För dig som cyklar eller går – tar du dig själv till eller från skolan eller får du sällskap?

Till de eleverna som går eller cyklar till eller från skolan ställdes frågan om de tar sig till skolan själv eller med sällskap. Eleverna fick möjlighet att svara utifrån vem de tar sällskap med. Färre än 10 procent av eleverna går eller cyklar tillsammans med sina föräldrar. Flest elever går eller cyklar ensamma.

Tabell 9: För dig som cyklar eller går – tar du dig själv till eller från skolan eller får du sällskap?

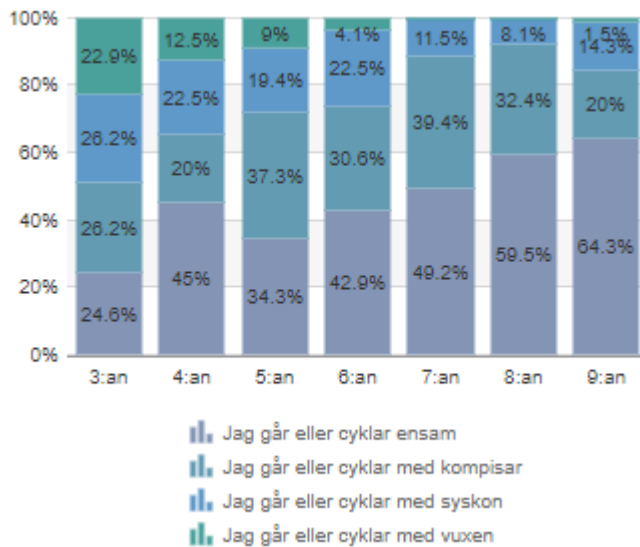
Namn	Antal	Procent
Jag går eller cyklar ensam	196	63
Jag går eller cyklar med kompisar	126	40,5
Jag går eller cyklar med syskon	73	23,5
Jag går eller cyklar med vuxen	29	9,3
Total	424	136,3

Andelen elever som går eller cyklar tillsammans med andra är större för de som bor i områden längre från skolorna (till exempel Tällevad och Ljungaområdet) jämfört med Djurgårdsområdet och Spången som ligger närmare skolorna.

Figur 6: Tar du dig själv till eller från skolan eller får du sällskap – sorterat efter bostadsområde.

För den här frågan finns en tydlig trend beroende på i vilken årskurs eleverna går. För eleverna i de yngre årskurserna är det en betydligt större andel som går eller cyklar tillsammans med sina föräldrar och en betydligt mindre andel som går eller cyklar själva.

Figur 7: Tar du dig själv till eller från skolan eller får du sällskap – sorterat efter årskurs.

Tycker du att det känns tryggt att ta dig till och från skolan?

En stor andel av skoleleverna som tar sig till eller från skolan tycker att det känns tryggt. Trots det är det så klart viktigt att fånga upp de som anser att det inte känns tryggt och fundera kring vilka åtgärder som är möjliga för att öka tryggheten. Bland fritextsvaren finns flera olika anledningar till att eleverna känner sig otrygga. Sammanfattningsvis verkar det handla om antingen otrygga trafiksituationer, personrelaterade situationer som skapar otrygghet eller bristande belysning. Skillnaderna i svar för de elever som bor i olika bostadsområden eller går i olika årskurser är små för den här frågan.

Tabell 10: Tycker du att det känns tryggt att ta dig till och från skolan?

Namn	Antal	Procent
Ja, det känns tryggt	349	88,1
Nej, det känns otryggt	13	3,3
Vet inte eller vill inte svara	41	10,4
Total	403	101,8

Om du fick välja själv – hur skulle du vilja ta dig till skolan?

Som nämndes i metodavsnittet saknades alternativet ”åka bil hela vägen till skolan” i den här frågan, vilket märktes tydligt i fritextalternativet. Det är inte möjligt att jämföra antalet som själva skrivit att de hellre åkt bil med de övriga svaren eftersom flera elever troligen inte tänkte på att det är möjligt att göra så. Med det sagt är det i alla fall 51 elever som i sina fritextsvar skrivit att de vill åka bil – antingen hela tiden eller ibland. I en jämförelse mellan svaren på den här frågan och svaren på frågorna om hur eleverna faktiskt tar sig till skolan går det att se att färre elever vill gå eller cykla och att fler vill åka buss, tåg eller skolskjuts.

Tabell 11: Om du fick välja själv – hur skulle du vilja ta dig till skolan?

Namn	Antal	Procent
Jag vill gå hela vägen	155	44,2
Jag vill avsläppt en bit ifrån och gå sista biten	49	14
Jag vill cykla	110	31,3
Jag vill åka buss eller tåg	68	19,4
Jag vill åka skolskjuts	44	12,5
Total	426	121,4